

Mecóra – Papi feladatok

Mecóra Hetiszakasz tartalma מצרע

Szakaszunk – Mecóra (3Mózes 14:1-15:33.) – a lepraszerű bőrbetegségek felismerésével és gyógyításával foglalkozik, ami a kohaniták feladata volt. Háromféle leprát különböztet meg az Írás: ami az ember testét, ruháit, illetve háza falait érinti. A beteget karanténba zárták, és a kohanita feladata volt megállapítani, elmúlt-e a bőrbetegség (cáraát), melynek különböző fajtáit e szakasz ismerteti. Bölcseink felfogása szerint a caraát olyan – szellemi eredetű – betegség, ami büntetésként sújtja az embert különböző vétkek (mint pletyka, kibeszélés, rágalom stb.) miatt.

Az előző hetiszakasz tárgyalta a **möcorá (leprás, poklos személy)** jeleit – a leprás olyan **spirituális betegséggel** sújtott személy, akit ez a kór rituálisan **tisztátalanná** tesz. Az e heti **tórai olvasmány** annak részletezésével kezdődik, hogy a gyógyultnak ítélt leprást miképpen tisztítja meg a **kohanita (pap)** egy olyan különleges eljárással, amelyhez két madár, forrásvíz, egy cserépedény, egy darab cédrusfa, egy skarlát-vörös fonál és egy nyaláb izsóp szükséges. – **3Mózes 14:1–32.**

Egy házon is kiütözközhetnek a „**poklosság**” jelei, azaz vöröses vagy zöldes foltok jelenhetnek meg a falain.

Egy **tizenkilenc napig** tartó folyamat során a **kohanita** eldönti, hogy a ház megtisztítható-e, vagy le kell rombolni. – **3Mózes 14:33–57.**

Rituális tisztátalanságot idézhet elő egy **férfinál** magjának vagy valamilyen más váladékának folyása, vagy **nőnél** a menstruáció, vagy egyéb vérfolyás, mely állapotból a **mikvében** való **megmerítkezéssel** kell megtisztulni. – **3Mózes 15.**

שבת שלום

Chaim Shaul Glitzenstein rabbi: A „kohén” szó

Van egy szó, mely a hetiszakaszunkban szinte minden versben feltűnik. Ez a szó a „**kohen**” Érdekes, hogy az egész tórában **321** szer van leírva a **kohen** szó, és ebből 106 alkalommal (az összes eset harmada) ebben a hetiszakaszban. Könnyen hihetnénk, hogy a **kohenek** lepra szakértők voltak, esetleg bőrbetegségek témában diplomáztak, és ezért dönthették el ők, hogy ki a leprás és ki nem az. Meglepő, de a **kohennek** nem kellett a lepra szakértőjének lennie. A **háláchá** szerint a legegyszerűbb, legkisebb **kohen** is meghatározhatta, ki a leprás. A szakmai diagnózist egy szakembernek kell kiadnia, aki tényleg szakértője a bőrbetegségeknek, az utolsó szó mégis a **kohéné**. De vajon, ha van már szakember és szakvélemény, és szakmai diagnózis, akkor miért is kell még a **kohen**, hogy jóváhagyja azt? A válasz az, hogy a lepra következménye igen súlyos, a leprást kiviszik a táborból, karanténba helyezik, hogy „**egyedül lakjék, a táboron kívül legyen lakhelye**”. Ez olyan, mintha elutasítanák ezt a zsidót, és azt mondanák, nincs helye Izrael közösségében. És ez bizony nagy dilemma: **Ki szabhat ki ilyen nagy büntetést a felebarátjára?** Ha csak egy orvosra bízunk a leprásra vonatkozó ítéletet, előfordulhat, hogy ő elhamarkodottan dönt, és olyan esetben is számúzi a zsidó társát, amikor esetleg felmerülhetnek kétségek. Előfordulhat, hogy meggondolatlanságból nem tesz meg minden tőle telhetőt, hogy megtisztítsa az illetőt. A **Tóra** azt mondja, hogy ilyesmit nem szabad kizárólag az észre bízni, Hanem érzékenységgel kell megközelíteni. Így lehetséges, hogy aki a másakra ilyen súlyos ítéletet mond, az csakis a kegyelem embere, a **kohen** lehet.

Áron volt az, aki „**szerette a békét, kereste a békét, szerette a népet és áldozott a tórának**”. Az ő irgalmassága példa a leszármazottjainak, a **koheneknek**, hogy ők is szeretettel áldják Izrael népét! Egy **kohennek** nem okosnak kell lenni, hanem szeretettelinek és érzékenyek. Szakmai véleményt adhat orvos, de végső döntést csak **kohen** hozhat, aki a kegyelem szándékával közeledik, és minden lehetőséget megragad, hogy megtisztítsa az illetőt, és sosem fogja elhamarkodottan rámondani senkire, hogy leprás, amíg meg nem bizonyosodott száz százalékig, hogy leprás. Csak, amikor teljesen megbizonyosodott, és semmi esélyt nem lát, hogy az illető megtisztuljon, csakis akkor mondja ki a végső szót a leprásról.

Rabbi Jozsef Itzhák egyszer oltást kapott, és azt látta, hogy az orvos megtisztítja az injekciós tűt, a kezét és a rabbi bőrét is. **Kérdezte tőle, miért tisztítasz meg mindent, amikor én eleve tiszta vagyok?** Az orvos elmagyarázta, hogy vannak egész kis baktériumok, amik az injekciós tűvel bejuthatnak, és akkor több kért tesz az oltás, mint hasznot. Rabbi **Jozsef Itzhák** azt mondja: „**Ekkor tanultam meg, hogy nem lehet egy zsidót megítélni.**” A kritika ugyanis egy injekciós tű, melynek célja a gyógyítás, de ha rosszul bánunk vele, akkor bejutnak a bacik vele együtt, és kárt tesznek. Ha a kritika mellett megjelenik az irigység, utálat, lenézés, harag és más káros „**baktériumok**”, akkor az nem segít senkin, csak szívfájdalmat okoz. A jóindulatú és építő, segítő szándék helyett sokan a kritizálásban élnek ki rossz érzéseiket, mellyel ártanak felebarátjuknak, és ez megengedhetetlen. **Mi tehát a helyes módszer a kritika megfogalmazására?**

A **Tóra** azt mondja: Szabad kritizálni, tilos megbántani! Mielőtt valakit kritizálsz, vizsgálj meg és tisztítsd meg magad alaposan az irigységtől, utálattól, és társaitól, és csak utána kezdj bele. Sose feledd, hogy a kritika szeretetből fakadjon. Ezt tanuljuk a leprás történetből: csak a kegyelem embere mondhat ítéletet a másikról, mert csak, aki szereti **Izrael** népét, az „**büntethet**” egy másik zsidót. **Mózes** is azért kritizálhatta a népet, mert szerette. Ezért olyan fontos: Szabad kritizálni, de tilos megbántani!

Gut Sábesz

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ה'ב

Rabbi Jonatan Sacks: A szégyen hatalma

2013. december 20-án egy **Justine Sacco** nevű fiatal nő a **Heathrow** repülőtéren várakozott, mielőtt felszállt volna egy **Afrikába** tartó járatra. Hogy elüsse az időt, egy megkérdőjelezhető ízlésű **tweetet** küldött az **AIDS** elkapásának veszélyeiről. Nem érkezett azonnali válasz, és a nő úgy szállt fel a gépre, hogy nem is tudott a hamarosan kitörő viharról. **Tizenegy órával később**, a leszálláskor derült ki, hogy ő lett a nemzetközi célközönség. A **tweetje** és az arra adott válaszok vírus szerűen terjedtek. A következő **11** napban több mint **egymilliószor** keresték a **Google**-ben. **Rasszistának bélyegezték** és **elbocsátották** a **munkahelyéről**. Egyik napról a másikra hajléktalanná vált.

Az új közösségi média visszahozta egy ősi jelenséget, a nyilvános megszégyenítést. Két nemrégiben megjelent könyv - **Jon Ronson So You've Been Been Publicly Shamed** és **Jennifer Jacquet Is Shame Necessary?** - is foglalkozott vele. **Jacquet** szerint ez egy jó dolog. Ez lehet például egy módja annak, hogy az állami vállalatokat felelősségteljesebb viselkedésre bírjuk. **Ronson** rávilágít a veszélyekre. Egy dolog, ha az a közösség szégyenít meg, amelynek része vagy, és egészen más dolog, ha egy idegenekből álló globális hálózat szégyenít meg, amely semmit sem tud rólad vagy arról a kontextusról, amelyben a tettet történt. Ez inkább hasonlít egy lincselő tömegre, mint az igazságszolgáltatásra való törekvésre.

Akárhogy is, ez egy módot ad arra, hogy megértsük a **tsara'at** egyébként zavarba ejtő jelenségét, azt az állapotot, amellyel a múlt heti és a mostani parsában hosszasan foglalkozunk. A **tsara'at-ot** különbözőképpen fordították **leprának**, **bőrbetegségnek** és **pikkelyes fertőzésnek**. Mégis **félelmetes problémákat** okoz, ha bármely ismert betegséggel azonosítjuk. Először is, a tünetei nem felelnek meg a **Hansen-kórnak**, más néven a **leprának**. Másodsor, a **Tórában** leírt **tsara'at** nemcsak az embereket, hanem a házfalakat, a bútorokat és a ruhákat is érinti. Nincs olyan ismert betegség, amelynek ilyen tulajdonsága lenne.

Emellett a **Tóra** a **szentségről** és a **helyes viselkedésről** szóló könyv. Nem orvosi szöveg. Még ha az is lenne, ahogy **David Zvi Hoffman** rámutat kommentárjában, az elvégzendő eljárások nem felelnek meg azoknak, amelyeket akkor végeznének, ha a **tsara'at** egy fertőző betegség lenne.

Végül, a **Tórában** leírt **tsara'at** egy olyan állapot, amely **nem betegséget**, hanem **tisztátalanságot**, **tumah-t hoz magával**. Az egészség és a tisztaság teljesen különböző dolgok.

A **bölcsek megfejtették a rejtélyt**, amikor **parsahánkat** a **Tórában** található olyan esetekhez kapcsolták, amikor valakit valóban sújtott a **tsara'at**. Ez történt **Mirjámmal**, amikor a **testvére**, **Mózes** ellen **beszélt** (**4Mózes 12:1-15**). Egy másik említett példa **Mózes** volt, aki az **égő csipkebokornál** azt mondta **Istennek**, hogy az **izraeliták** nem **hisznek benne**. A keze rövid időre „**leprássá vált, mint a hó**” (**2Mózes 4:7**). A bölcsek a **tsara'atot** a **lashon hara**, a **gonosz beszéd**, a **másik emberről való negatív beszéd vagy becsmélés büntetésének** tekintették.

Ez segített megmagyarázni, hogy a **tsara'at** tünetei - **penész**, **elszíneződés** - miért érinthetik a **falakat**, a **bútorokat**, a **ruhákat** és az **emberi bőrt**. Ezek figyelmeztetések vagy **büntetések** sorozatát jelentették. Először **Isten** figyelmeztette a **vétkest** azzal, hogy a háza falára a **rothadás jelét küldte**. Ha az **elkövető megbánta tettet**, az állapot ott **megszűnt**. Ha ezt **elmulasztotta**, akkor a **bútorai**, majd a **ruhái** és végül a **bőre is érintett** volt.

Hogyan kell ezt megértenünk? Miért tekintették a „gonosz beszédet” olyan súlyos vétségnek,

Rabbi Jonatan Sacks: A szégyen hatalma

hogy ilyen furcsa jelenségekre volt szükség, hogy rámutassanak a létezésére? És miért így büntették, és miért nem másképp?

Ruth Benedict antropológus és a japán kultúráról szóló könyve, *A krizantém és a kard tette népszerűvé a kétféle társadalom megkülönböztetését: a **bűntudat** és a **szégyen kultúrája**. Az ókori **Görögország**, akárcsak **Japán**, szégyenkultúra volt. A **judaizmus** és az általa befolyásolt vallások (a legnyilvánvalóbb a **kálvinizmus**) **bűntudatkultúrák** voltak. A köztük lévő különbségek jelentősek.*

A **szégyen** kultúrákban a **mások megítélése** számít. Erkölcsösen cselekedni annyit jelent, mint megfelelni a nyilvános szerepeknek, szabályoknak és elvárásoknak. Azt teszed, amit mások elvárnak tőled. Követed a társadalom konvencióit. Ha ezt nem teszed meg, a társadalom úgy büntet, hogy szégyennek, nevetség tárgyává tesz, rosszállással, megalázással és kiközösítéssel sújt. A **bűnös kultúrákban** nem az számít, hogy mások mit **gondolnak**, hanem az, hogy mit **mond a lelkiismeret** hangja. Erkölcsösen élni azt jelenti, hogy a belső erkölcsi parancsoknak megfelelően cselekszünk: „**Kell**” és „**Nem szabad**”. Az számít, hogy mit tudunk helyesnek és helytelennek.

A **szégyen kultúrákban az emberek másra irányulnak**. Törődnek azzal, hogyan tűnnek fel mások szemében, vagy ahogy ma mondanánk, törődnek az **"imázsukkal"**. A **bűntudatkultúrában** élő emberek **belső irányultságúak**. Az érdekli őket, hogy mit tudnak magukról a teljes őszinteség pillanataiban. Még ha a nyilvános **imidzsük** sértetlen is, ha tudják, hogy rosszat tettek, az nyugtalanítja őket. Nyugtalanokodva fogsz felébredni éjszaka. „**Ó, gyáva lelkiismeret, hogy gyötörsz engem!**” - mondja **Shakespeare III. Richárdja**. „**A lelkiismeretemnek ezerféle nyelve van, / És minden nyelv egy-egy mesét hoz be, / És minden mese gazembernek íté.**” A szégyen a nyilvános megaláztatás. A **bűntudat belső gyötrelm**.

A bűnösség kultúrájának kialakulása a **judaizmusban** az **Isten** és az **emberiség** közötti **kapcsolat** megértéséből fakadt. A **judaizmusban** nem színészek vagyunk egy színpadon, ahol a társadalom a közönség és a bíró. A társadalmat becsaphatjuk, Istent nem tudjuk becsapni. Minden színlelés és büszkeség, minden álarc és személyiség, a nyilvános imázs kozmetikai ápolása lényegtelen: „**Az Örökkévaló nem azt nézi, amit az emberek néznek. Az emberek a külsőségeket nézik, de az Örökkévaló a szívet nézi**”(1Sámuel 16,7). A szégyenkezés kultúrája kollektív és **konformista**. Ezzel szemben a **judaizmus**, a **bűntudat archetipikus kultúrája** az **egyént** és az **Istennel** való kapcsolatát hangsúlyozza. Nem az számít, hogy megfelelünk-e a kor kultúrájának, hanem az, hogy azt tesszük-e, ami jó, igazságos és helyes.

Ez teszi izgalmassá a **tsara'at törvényét**, mert a **bölcsek** értelmezése szerint ez a **Tórában** azon ritka esetek egyike, amikor a **bűnösség helyett a szégyen büntetése** történik. A **penész** vagy **el-színeződés** megjelenése egy ház falán a **magánéleti vétség nyilvános jele** volt. Ez egyfajta üzenete volt mindenkinek, aki ott lakott vagy oda látogatott: „**Rossz dolgok történtek ezen a helyen**”. Apránként a jelek egyre közelebb kerültek a vétkehez, legközelebb az ágyán vagy a székén jelentek meg, majd a ruháján, végül a bőrén, míg végül a vétkeket bemocskoltnak diagnosztizálták:

És a megrontott, a betegséget hordozó ember - a ruhája elszakad, és a feje haja megzavarodik. És eltakarják felső ajkukat, miközben azt kiáltják: „**Tisztátalan! Tisztátalan! Tisztátalan állapotban lesznek, amíg a betegséget hordozzák**; tisztátalanok.

Rabbi Jonatan Sacks: A szégyen hatalma

Külön fognak élni; a táboron kívül lesz a lakhelyük. (3Mózes 13:45-46)

Ezek a **szégyen legkifejezőbb megnyilvánulásai**. Az **első a megbélyegzés**: a **szégyen** vagy **gyalázat** nyilvános jelei (a szakadt ruhák, az ápolatlan haj). Ezután **következik a kiközösítés**: az **ideiglenes kizárás a társadalom normális ügyeiből**. Ezeknek semmi közük a betegséghez, és mindenük a társadalmi rosszalláshoz. Ez az, ami miatt a **tsara'at törvényét** elsöre olyan nehéz megérteni: ez a nyilvános **megszégyenítés** egyik **ritka megjelenése** egy nem **szégyenkezésre, büntudatra épülő kultúrában**. Ez azonban nem azért történt, mert a társadalom kifejezte volna rosszallását, hanem mert **Isten** jelezte, hogy ezt kell tennie.

Miért éppen a lashon hara, a "gonosz beszéd" esetében? Mert a **beszéd tartja össze a társadalmat**. Az **antropológusok** azt állítják, hogy a nyelv éppen azért fejlődött ki az emberek között, hogy erősítse a köztük **lévő kötelekeket**, hogy nagyobb csoportokban tudjanak együttműködni, mint bármely más állat. Az **együttműködést a bizalom tartja fenn**. Ez lehetővé teszi és ösztönöz arra, hogy áldozatokat hozzak a csoportért, tudva, hogy másokra is számíthatok. Pontosan ezért olyan **pusztító a lashon hara**. **Aláássa a bizalmat**. **Gyanakvóvá teszi az embereket egymás iránt**. **Gyengíti a csoportot összetartó kötelekeket**. Ha nem fékezzük meg, a **lashon hara elpusztít minden csoportot**, amelyet megtámad: egy **családot**, egy **csapatot**, egy **közösséget**, sőt egy **nemzetet** is. Ezért egyedülállóan rosszindulatú: A nyelv erejét arra használja, hogy meggyengítse azt, amiért a nyelv létrejött, nevezetesen a bizalmat, amely fenntartja a társadalmi köteleket.

Ezért a **lashon hara büntetése a társadalomból való ideiglenes kizárás volt a nyilvános leleplezés (a falakon, bútorokon, ruhákon és bőrön megjelenő jelek), a megbélyegzés és szégyen (a szétszakadt ruhák stb.) és a kiközösítés (a táboron kívüli életre kényszerítés) révén**. A **rosszindulatú pletykafészek megbüntetése a jog, a bíróságok és a bűnösség megállapításának szokásos konvenciói alapján nehéz, talán lehetetlen is**. Ez megtehető a **motsi sém ra**, a **rágalmazás** vagy a **becsületsértés** esetében, mert ezek mind **hamis állítás megtételének** esetei. A **lashon hara** sokkal finomabb. Nem **hazugsággal**, hanem **célozgatással** történik. Sokféleképpen lehet ártani egy személy hírnevének anélkül, hogy ténylegesen hazudnánk. Valaki, akit **lashon harával** vádolnak, könnyen mondhatja: **"Nem mondtam ilyet, nem gondoltam komolyan, és még ha mondtam is, nem mondtam semmi olyat, ami valótlan"**. A legjobb módja a kapcsolatok mérgező emberekkel való bánásmódnak anélkül, hogy ténylegesen hazugságokat mondanának, az, hogy megnevezzük, megszégyenítjük és elkerüljük őket.

A **bölcsek** szerint a **tsara'at csodálatosan** ezt tette az **ókorban**. A **Tórában** leírt formában már nem létezik. Az **internet** és a **közösségi média nyilvános megszégyenítés** eszközeként való használata azonban jól szemlélteti a szégyen kultúrájának erejét és veszélyességét. A **Tóra** csak ritkán hivatkozik rá, és a **metzora** esetében is csak **Isten**, nem pedig a társadalom hatására. A **metzora** erkölcsi tartalma mégis megmarad. A rosszindulatú pletyka, a **lashon hara** aláássa a kapcsolatokat, aláássa a társadalmi köteleket, és károsítja a bizalmat. Megérdemli, hogy leleplezzük és megszégyenítsük.

Soha ne beszélj rosszat másokról, és maradj távol azoktól, akik ezt teszik.

Forrás: (sacksrabbi)

Raj Tamás:**Bibliaiskola**

„Sibólet – egy bibliai jelszó”

A címünkben szereplő héber szó magyar jelentése: kalász. A Biblia korában a mezőgazdasági élet mindennapjai mellett a vallási életben is szerepet kapott. Az aratás ugyanis hajdan peszah ünnep másnapján kezdődött, s ettől kezdve kalászokkal számolták a napokat, a hetedik napon (s ez nem lehetett szombat) a kalászokat kévébe (héberül ómer) kötötték, így azt is pontosan tudták, hogy az aratás hányadik hetében és hányadik napjánál tartanak. (Ez a mindmáig gyakorolt ómerszámlálás eredete.) 7 hét, 49 nap elteltével az ötvenedik napra meghirdették a savuot (= a hetek) ünnepét. (Ennek emlékét őrzi a keresztény pünkösd neve, amely görögül ennyit tesz: ötvenedik.)

Az időszámításunk előtti 12. század elején egy választott ember (bíró), a gileádi Jiftáh (magyarosan Jefte, eredetileg rablóvezér) mentette meg Izraelt az ammoniták támadásától. Miután győzött, és tekintélyes zsákmányt szerzett, az ország középső részén élő Efrájim törzs tagjai nehezményezték, hogy ők nem vehették ki részüket a sikerből és a koncból, holott korábban éppenséggel nem siettek Jiftáh segítségére:

„Összegyűltek Efrájim emberei, és észak felé vonultak, s így szóltak Jiftáhhhoz: Miért vonultál hadba Ammon fiaival, s bennünket nem hívtál, hogy veled menjünk? Házadat fogjuk (ezért) rád gyújtani tűzzel! Jiftáh ezt felelte nekik: Perben álló voltam én és (egész) népem régóta Ammon fiaival, hívtalak én benneteket, de nem segítettetek az ő hatalmuk idején. Láttam, hogy nem segítesz, kockára tettem az életemet, átkeltem Ammon fiaihoz, és kezembe adta őket az Örökkévaló. Miért jöttetek fel hozzám a mai napon, hogy harcoljatok velem?” (Bírák, könyve, 12. fejezet 1-3 vers)

A vitából polgárháborús helyzet alakult ki, a gileádi Jiftáh végül felettük is diadalt aratott, sőt, megakadályozta, hogy visszatérjenek a Jordánon túlra. „Elfoglalta Gileád (népe) a Jordán átkelőit Efrájim felé. S történt, valahányszor Efrájim menekültjei azt mondták, át szeretnék kelni, Gileád emberei megkérdezték, Efrájimból való vagy-e, vagy sem? S (ha) azt válaszolta, nem, így szóltak hozzá, mondd csak: sibólet! (Ha) azt mondta, szibólet, mert nem tudta helyesen kiejteni, akkor megragadták, és levágták őt a Jordán átkelőinél” (ugyanott, 5-6. vers). (Jaj, volt a pöszeknek!)

A történetből mindenestre kitűnik, hogy Efrájim törzsének tagjai, és egyedül ők, nem tudták kiejteni (legalábbis a szó elején) az s-hangot. A héber nyelvnek tehát már akkor is több dialektusa volt.

Ennél még jelentősebb következményre jutunk, ha a fenti tényt összevetjük azzal a sajátossággal, hogy a héber írás, a kezdetektől mindmáig, azonos betűvel jelöli a sin- és a szin hangot. (Manapság egy ponttal különböztetjük meg őket egymástól.) Ezért aztán joggal állíthatjuk, hogy a héber betűírás feltalálása éppen ehhez a törzshöz kötődik.

Márpedig, ha tudjuk, s ezt a szináji felirat igazolja, hogy az időszámításunk előtti 15. század közepén, éppen a Szináj hegyénél (a Tízparancsolat közkinccsé tétele érdekében) valósult meg ez a korszakalkotó találmány, nem zárhatjuk ki annak a lehetőségét, hogy a betűírás feltalálója a kor legjelentősebb, Efrájim törzséből való egyénisége, Mózes leghűségesebb tanítványa, Jósua volt.

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (ÉZSAU ÉS JÁKOB) MAI SZEMMEL XVIII.

A TÖRTÉNET ÉZSU SZERINT

Kényelmesen reggeliztem a palotámban, fővárosomban **Széirben**, amikor egy szolgám rohant a hírral, testvéröcsém **Jákob** érkezik csapatával az országomba. Üzenetet küldött:

„Jákob előre küldött követeket Ézsauhoz, a testvéréhez Széir országba, Edom földjére.”

Alázatos szavakkal kéri, ajándékokat ígérve, hogy áthaladhasson az országomon. Több mint húsz év telt el, mióta elszökött az atyai háztól. Biztosan, még mindig attól félek, amit akkor dühömben mondtam: megölöm, mert ellopta tőlem az elsőszülöttnak járó áldást. Furcsa érzés fogott el. Megzsarolt, amikor majdnem éhen haltam, sajnált tőlem egy falat lencsét, amit utáltam, de rákényszerültem, hogy lemondjak az ételért az elsőszülöttségi jogomról, amit később még fondorlatosan el is lopott. A vak atyám **Izsák** bevette a csejt, és megáldotta helyettem.

Belegondolok, hogy mit ért el **Jákob**, **Ábrahám** áldásával: van néhány embere és sok állata. Ennyi az egész. Nézzük meg nekem mit hozott a maradék második áldás:

„Kardod után élsz és testvéred szolgálod: de eljön az idő, hogy te uralkodol és lerázod igáját nyakadról.”

Valójában egy pillanatig sem szolgáltam Jákobot, viszont a kardommal létrehoztam egy hatalmas birodalmat, ahol uralkodom, mint **Edom** a király, és most ő alázkodik meg előttem. Összegyűjtöttem négyszáz jó harcosomat és tevére ülve elindultunk **Jákob** elé.

Megpillantottam **Jákob** táborát, leszálltunk a tevéinkről, gyalog indultunk el feléjük. A közelükbe érve megállítottam a harcosaimat és egyedül folytattam az utat ikertestvéremhez. Szaporáztam a lépteimet majd, amikor már felismertem nem bírtam magammal, izgatottan futottam felé.

Egy új, eddig még ismeretlen érzés kerített hatalmába: a testvéri szeretet!

„Jákob földreborult hétszer, míg testvére közelébe ért, és Ézsau elébe futott, megölelte, nyakába borult és megcsókolta és sírtak.”

Én a kőkemény **Ézsau**, úgy elérékenyültem a testvérem közelében, hogy önkéntelenül potyogtak a könnyeim a meghiúsultságtól. Mégiscsak egy vér folyik bennünk.

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (JÁKOV ÉS ÉZSAU) MAI SZEMMEL XVIII.

Amikor befejeztük az ölelkezést egyenként bemutatott a feleségeinek és a gyermekeiknek. Most sajnáltam igazán, hogy én nem hoztam magammal a három feleségemet és a gyermekeimet, mert akkor együtt lehetett volna az egész család, **Izsák** és **Rebeka** leszármazottai.

Meg akart ajándékozni egy csomó állattal. Minek az nekem én **király** vagyok ő meg csak egy **pásztor**, neki kellene az állatok. Nekem is vannak nyájaim és pásztoraim, akik gondoskodnak a jólétemről. Mondtam nincs nekem erre szükségem. Ő csak erőszakoskodott, biztosan tervezett valamit.

„Fogadd el kérlek, ajándékomat, amelyet neked hoztam, mert Isten megajándékozott engem, és mert van nekem mindenem. Unszolta őt és ő elfogadta.”

Nem akartam húzni az időt, elfogadtam, majd az embereim elviszik őket a pásztorokhoz. meg akartam mutatni a palotámat, ezért szóltam, hogy induljunk **Szээрbe**.

„Induljunk és menjünk, én akarok előtted menni. És ő mondta neki: menj csak uram előre, kérlek, szolgálj előtt, én hadd ballagjak lassan jószágom járása és a gyermekek járása szerint, amíg eljutok magam Szээрbe.”

Éreztem, hogy megint trükközik, ezért felajánlottam neki katonáim egy részét kíséretnek, hogy odataláljanak hozzám, és persze vigyázzanak rájuk, hogy ne szökjenek el. **Jákob** visszautasította a kíséretet. Most már egészen biztos voltam benne, hogy le akar lépni a családjával együtt. Hagytam, hogy butának nézzen és köszönés nélkül elindultam a tevéinkhez és a harcosaimmal együtt visszatértem az otthonomba.

„Ezután visszatért Ézsau azon a napon útján Szээрbe.”

Miután én őszinte szándékkal szeretettel meghívtam a családjával együtt otthonomba és ő ismét becsapott, úgy döntöttem, kitörlöm a testvéremnek még az emlékét is az életemből. Törvényt alkottam, hogy **Jákob** utódai közül senki sem teheti be a lábát többé országomba **Edomba**.

Több száz év múlva **Jákob** leszármazottjai **Mózes** vezetésével át akartak kelni **Edom** országán, de az én leszármazottjaim megakadályozták őket ebben.

„És küldött követeket Mózes Edom királyához: így szól testvéred, Izrael: hadd vonuljunk át, kérlek, országodon! És mondta neki Edom: nem vonulsz át rajtam, különben fegyverrel megyek ki elébed.

A következő számban folytatjuk a kalandot....

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

V. RÉSZ

Például mikor az a kérdés kerül előtérbe, hogy „**a díszfának (hádár) gyümölcse**” azt jelenti-e, hogy az **etrog** mellett **gránátalmát, birsalmát** vagy valamilyen más **gyümölcsöt** értsünk, és az egyik **Bölcs** előáll az **Írásnak** egy olyan részletével, amely szerint a „**a dísz-fának (hádár) gyümölcse**” azt jelenti, hogy a fának olyannak kell lennie, amelyiknek a kérge ugyanolyan ízű, mint a gyümölcséé (**az etrog**); egy másik szerint azt jelzi, hogy „**a gyümölcs, amely ott lakozik (A hádár – lakó – jelentésű szóból) egész évben a fákon**” (szintén **az etrog**); míg megint egy másik azt mondja: „**A gyümölcs, amely minden vízfelület mellett lakozik**” (lévén **a hádár a víz jelenté-sű görög szóval rokon – ez megint csak az etrogra utal**). Ezek a bizonyítékok nem azért hozattak fel, mintha a **Rabbik** nem lettek volna biztosak a dologban, amíg ezekre az utalásokra rá nem bukkantak, mivel **Józsuától** mostanáig mindig **etrogot** vittek a **lulav** mellett, s efelől nem volt vita. Nem erről van szó: ezek a bizonyítékok csak később, a **rabbik** kutatásainak eredményeként hozattak fel, amelyeket annak feltárására indítottak, hogy a vers pontosan miként utal a már jól ismert magyarázatra. Ez célja annak, hogy előtárják a **hadas** mibenlétére vonatkozó bizonyítékokat, a testi sértések esetén kiszabható pénzbüntetésre vonatkozó törvények bizonyítékait, továbbá a **kohén** lányával kapcsolatos törvényekre vonatkozó bizonyítékaikat, amiről fentebb már szó esett. Minden ilyen bizonyíték csak ezen az alapon hozható fel. Ez a jelentése annak a mondatnak, amely szerint „**Az általános törvényeket és a részleteket... Mózesből kaptuk.**” Példának okáért azok a dolgokat, amelyek „**a Tórában leírt általános utalás, amit egy részletes utalás követ**” vagy bármely más értelmezési szabály alapján szűrhetők le, „**amelyeket Mózesből kaptunk (aki a Örökkévalótól kapta) a Szinájon.**”

Háláchá löMose miSzináj

Mindazonáltal, jóllehet valamennyi törvényt Mózes tárta elénk, ettől még nem nevezzük őket **Háláchá löMose miSzinájnak**, azaz **a Mózesnek a Szinájon adott törvényeknek**. Nem lehet azt állítani, hogy a tény, miszerint „**a fa gyümölcse**” **etrogot** jelent, **Háláchá löMose miSzináj**, és azt sem lehet állítani, hogy az a tény, mely szerint, aki a felebarátjának sérülést okoz, pénzbeli kártérítéssel tartozik [**és nem kell a betű szerinti értelemben véve őt is megsebezni**], **Háláchá löMose miSzináj**. Mindazonáltal már teljesen világos előttünk, hogy bár mind-ezeket a magyarázatokat valóban egytől-egyig Mózesből kaptuk, attól még vannak olyan utalásaik az Írásban, vagy az Írás elemzésének egyik vagy másik módszerével leszűrhetők ilyenek, amelyekre vonatkozatható a **Háláchá löMose miSzináj** fogalma. Ez az oka annak, hogy mikor kimondatott, hogy számos törvényi rendelkezés **Háláchá löMose miSzináj**, fölmerült a kérdés (**Szukká 5b–6a**): „**Hogyan mondhatjuk, hogy ezek Háláchá löMose miSzináj, mikor úgy mondják, hogy a rendelkezésekre az a vers utal: „Gabonának és árpának földje, boré, fűgée és gránátalmáé, olívaolaj és méz földje”?** És a válasz úgy szólt: Ezek valóban **Háláchá löMose miSzináj**, és nincs reális alapja, hogy az **Írás** elemzése által szűrjük le őket, mivel sehol a **Tórában** nincs rájuk utalás, de emlékeztetsegítő mód-szerként ezekre a **micvákra** asszociálunk, hogy megkönnyítsék felidézésüket, noha nem szánták őket a vers jelentésének. És mikor **Bölcseink** válaszoltak, azt sugallják: Ez csupán egy **ásmáchtá (emlékeztetsegítő módszer)**.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

ב"ה

NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA ÁPRILISI és NAGYÜNNEPI IMARENDJE

ÁDÁR 2.

NISZÁN

22.	1.	hétfő		8.00	19.00
23.	2.	kedd		7.00	19.00
24.	3.	szerda		7.00	19.00
25.	4.	csütörtök		7.00	19.00
26.	5.	péntek	♫: 19.01	7.00	19.00
27.	6.	szombat	SMINI (újhold hírdetés) SÁBÁT HÁHÓDES Vége: 20.09	8.00	19.30
28.	7.	vasárnap		8.00	19.00
29.	8.	hétfő	<i>Jajm kippur kótajn</i>	7.00	19.00
1.	9.	kedd	ÚJHOLD	7.00	19.00
2.	10.	szerda		7.00	19.00
3.	11.	csütörtök		7.00	19.00
4.	12.	péntek	♫: 19.11	7.00	19.00
5.	13.	szombat	TÁZRIÁ Vége: 20.20	8.00	19.45
6.	14.	vasárnap		8.00	19.00
7.	15.	hétfő		7.00	19.00
8.	16.	kedd		7.00	19.00
9.	17.	szerda		7.00	19.00
10.	18.	csütörtök		7.00	19.00
11.	19.	péntek	♫: 19.21	7.00	19.00
12.	20.	szombat	MECORÁ SÁBÁT HÁGÁDOL Vége: 20.31	8.00	19.45
13.	21.	vasárnap	Este: Homéc felkutatása	8.00	19.00
14.	22.	hétfő	Elsőszülöttek böjtje (I. széder) EREV PÉSZÁCH ♫: 19.25	8.00	19.00
15.	23.	kedd	PÉSZÁCH 1. (II. széder) ♫: 20.36	8.00	19.30
16.	24.	szerda	PÉSZÁCH 2. Vége: 20.37	8.00	19.00
17.	25.	csütörtök	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 1	7.00	19.30
18.	26.	péntek	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 2. ♫: 19.31	7.00	19.00
19.	27.	szombat	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 3 Vége: 20.42	8.00	20.00
20.	28.	vasárnap	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 4. ♫: 19.33	8.00	19.00
21.	29.	hétfő	PÉSZÁCH 7. ♫: 20.45	8.00	19.00
22.	30.	kedd	PÉSZÁCH 8. Vége: 20.47 MÁZKÍR kb.: 9,30	8.00	19.00

Ismeretlen zsidók nyomában LXXIV. Zalka Máté

Zalka Máté, született: Frankl Béla (Matolcs, 1896. április 23. – Huesca, Spanyolország, 1937. június 11.) író, tábornok.

Frankl Mihály izraelita vallású kocsmáros és Weisz Fáni gyermekeként született *Frankl Béla* néven Matolcson, 1896. április 23-án, délelőtt 9 órakor. A később felvett *Zalka Máté* álnevet a szülőhelyéhez közeli *Mátészalka* város ihlette. Kispolgári családból származott, érettségi vizsgát a **szatmárnémeti felsőkereskedelmi iskolában** tett.

Az **első világháborúban** a m. kir. 12. honvéd gyalogezredben szolgált, először **Doberdónál** harcolt az **olasz fronton**, később átvezényelték az **orosz frontra**, ahol 1916 júniusában megsebesült és fogságba esett, mint hadapródörmester.

1919 őszén megszökött a krasznojarszki hadifogolytáborból (Szibéria), majd partizáncsoportot alakított, a **Vörös Hadsereghez** 1920 elején csatlakozott. Krasznojarszk elfoglalásában is részt vett, majd 1920-tól az **oroszországi kommunista párt (bolsevik)** tagja lett.

„Harcolt Szibériában, harcolt az Urálban, Közép-Ázsiában, Ukrajnában és a Krímben. Hét ízben sebesült meg sok nagyszerű tette közül katonai szempontból a legkiemelkedőbbet a Krímet megszállva tartó Vrangel báró és annak angol támogatói ellen hajtotta végre. Ő vezette egyikét annak a három gyalogezrednek, amelyek apály idején, a tengernek pár órára sekélyvizű szélét taposva, megkeverték a bevehetetlennek hirdetett Perekopi erődöt”. (Illés Béla)

Miután a **polgárháború** véget ért, irodalmi tevékenységet folytatott Moszkvában. **Első elbeszélése** 1924-ben jelent meg, első kötete orosz nyelven látott napvilágot **Moszkvában**. Műveinek témái főként az **első világháborúval** és az **orosz polgárháborús** eseményekkel foglalkoznak.

1928–1936-ban Zalka Máté magyar író szinte minden nyáron ellátogatott a **Poltava környékén fekvő Bilikibe**.

1936-ban önként jelentkezett a spanyol köztársasági harcosok soraiba. A spanyol polgárháborúban Lukács Pál néven tábornoki rendfokozatban szervezte a nemzetközi brigádokat. 1937 nyarán esett el, amikor autóját tüzérségi tűz érte a Huesca alatti harcokban.

Forrás: (wikipedia)

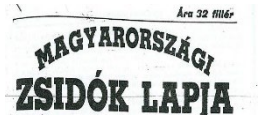

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

V. rész

1944. április 13.-1944. április 19. között

1944. április 13. A Magyar Zsidók Lapja közölte Stern Samu „Dolgozz és ne csüggedj!” című felhívását, melyben a hatóságok utasításainak engedelmes végrehajtására buzdított, illetve tájékoztatta az olvasókat a **Zsidó Tanács** szervezeteinek folyamatban lévő kiépítéséről, amely a hatékonyabb működés elérését szolgálta. Információkat is közöltek a **sárga csillag** viselésével kapcsolatban. Ugyanebben a számban olvashatták dr. Hevesi Ferenc főrabbi szavait: „Imádkozz mennyei Atyád színe előtt magadért, családodért, gyermekeidért, de legelsősorban és mindenekfölött magyar Hazáért! Hazaszeretet, kötelességteljesítés és imádság legyen életed vezérfénye! Kövesd világosságát, és veled lesz az Isten!”

Hubay Gyula főszolgabíró Ózdon és az ózdi járásban élő fakereskedők raktáron lévő faanyagát lefoglaltatta. A **belügyminiszter** utasítására az **Ózd és Vidéke Izraelita Nőegyletet feloszlatták**, keresztény lakosok kérésére megkezdődött a zsidó tulajdonú vállalatok, üzlethelyiségek és telepek kiutalása. **Szabolcs vármegyében az alispán** – szigorúan bizalmasan – utasította a **főszolgabírokat és polgármestereket**, hogy gondoskodjanak a **gettók és gyűjtőtáborok** kijelöléséről.

A **Dadai alsó**, a **Dadai felső**, a **Ligetaljai**, a **Nagykállói**, a **Nyírbátori**, a **Nyírbogdányi járás** és **Nyíregyháza** zsidó közösségei számára **Nyíregyházán** jött létre **gettó**, a **Kisvárdai**, a **Nyírbaktai** és **Tiszai járások** közösségei számára pedig **Kisvárdán**. Az utasítás értelmében **Nyíregyházán** ideiglenes **kórházat** kellett felállítani, **Kisvárdán** erre a célra az **izraelita** elemi iskolát szándékoztak használni. Több **máramarosi községben** a zsidókat már ekkor **egybegyűjtötték**, általában a **zsinagógába** vagy az iskolába, hogy maradék értékeiket elszedhessék. **Sztójay Döme** és **Edmund Veessenmayer** megegyeztek, hogy a hónap végéig **Magyarország** legalább **50.000 zsidó munkást ad át** a **Harmadik Birodalomnak**, a **36 és 48 év közötti férfiakat** fokozottabb mértékben hívják be, a **zsidó munkaszolgálatos** zászlóaljok létszámát pedig **100-150.000 főre** emelik. (GMTR 95.)

1944. április 14. Kormányrendelettel megszüntették a zsidók **gyógyszertári jogosítványait**. A **minisztertanács** jóváhagyta a **belügyminiszter** indítványát a **megkülönböztető jelzést nem viselő zsidók internálásáról**. Államközi egyezmény a **német származású magyar állampolgárok SS-be történő besorozásáról**: **Bácskában** megalakult a **18. SS önkéntes páncélgránátos (Horst Wessel) hadosztály**, ez volt az első **Magyarországon** sorozott **SS-alakulat**. A **pénzügyminiszter** tájékoztatta a **Minisztertanácsot** arról, hogy milyen mértékben és módon tervezte a **pénzügyintézetek** és azokhoz tartozó vállalatok zsidó vezetésének megszüntetését. **Százszázalékgig** kell elküldeni a **vezető nagy zsidókat**, szóval a vállalatok elnökét, alelnökeit, **vezérigazgatóit** és **ügyvezető igazgatóit**. A **középrétegű tisztviselők** közül **elküldendő** azonnal a zsidó **tisztviselők** fele, a másik fele pedig **successive**, kisebb tisztségviselőkből pedig azonnal a fele és szintén **successive** a másik fele. Athénból elindult az első görögországi deportáló vonat **Auschwitzba**.

1944. április 15. **5704. Niszán hó 22. szombat. Peszach utolsó napja.** **Kárpátalján** megkezdődött a **zsidóság összegyűjtése** a másnapi általános akció részeként.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

V. rész

A bárdfalvai zsidókat a zsinagóga és a Talmud-Tóra iskola épületébe terelték. Erről korábban értesítették őket, így volt idejük kenyeret sütni, amire **sabbat** lévén a **rabbtól** a rendkívüli helyzetre tekintettel **felmentést** kaptak. **Bustyaházán** a zsidó közösség vezetőit a zsinagógába vitték és el-

rejtett értékek után kutatva **megkínózták**. A **dombói hitközség elnökét, Steinmetz Slomót** a településen élő zsidók névsorának elkészítésére **kényszerítették**, akinek ezért meg kellett **törnie a szombatot**, megalázásul a **szakállát is levágták**. A zsidókat a zsinagógába **gyűjtötték**, majd **Técsőre** szállították, ahol a **técsői** és a **taracvölgyi** járás közösségeit gyűjtötték össze a városon kívül épített táborba, összesen mintegy **10.000** főt. **Volóc zsidó közösségét** a **munkácsi Sajovits-téglagyárban** vitték. Megkezdtek a **Sátoraljaújhelyi** járás

zsidó lakosságának beszállítását a város **cigánytelepén** létrehozott **gettóba**. **13.000-15.000** embert **zsúfoltak** itt össze, akiknek **élelmiszer- és az egészségügyi feltételek hiányával** kellett megküzdeniük, amit a rendszeres **motozás** és **bántalmazás** is súlyosbított.

1944. április 16. Kiadták az **1600/1944. ME sz. kormányrendeletet**, amely előírta a **zsidók vagyonának bejelentését és zár alá vételét**. Az **április 26-án** kiadott **1610/1944. M.E. számú kormányrendelet április 28-án lépett hatályba**. Nem kevesebb, mint **12 nappal** azután, hogy a **kárpátaljai zsidók összegyűjtése elkezdődött**. **Vasárnap, Niszán hó 23. napja**, azaz a **nyolcnapos peszahi ünnepet követő első napon** kezdődött meg a **teljes zsidó lakosság gyűjtőtáborokba és gettókba hurcolása Kárpátalján és Északkelet-Magyarországon**.

Ez a tény a pontosságon túl azért fontos, mert a gettóba hurcolt zsidóknak e nap hajnalán, mivel a **Peszah**, - amikor mindenféle kovászos étel fogyasztása szigorúan tilos, - csak előző este háromnegyed hétkor ért véget, még egyszerűen nem volt kenyerük, amit magukkal vihetek volna a **gettókba**. Ezért fordult elő nem egy helyen, hogy az egykori **keresztény jószomszédok kenyeret sütettek a gettók lakói részére**. A **gettósítást** minden esetben a **M. kir. Csendőregységei hajtották végre, kegyetlen módon**. **Zápszony** község zsidó családjainál, miután hajnalban már néhányan friss kenyeret sütöttek, **csendőrök kíséretében** megjelent a **községi bíró** és **elrendelte**, hogy **délutánra útra készen legyenek az előírt mennyiségű étellel és ruházattal saját lovas szekerekkel**. **Estére a 20km-re lévő beregszászi gettóba** lettek telepítve.

Eszeny zsidó lakosságának csomagjaival a helyi iskolában kellett jelentkeznie, ahol minden értéktárgyuktól megfosztották őket. Este a csoportot **Csapra** vitték. Megkezdtek **Fancsika** és a környékbeli települések zsidó lakosságának összegyűjtését. **Feketeardó** zsidó közösségét a helyi zsinagógába vitték, a leggazdagabbakat megkínózták. Nyolc napot voltak itt, majd **Nagyszőlősre** vitték őket. A **csendőrök** az egyik helyi iskolába kezdték gyűjteni **Salánk** zsidó lakosságát, majd két nap után **Nagyszőlősre** vitték őket.

Misztice zsidó lakosságát szekéren a **bilkei állomásig** vitték, majd vonaton **Beregszászba**. Itt a zsinagógában helyezték el őket, és az ekkor még szabad **beregszászi** zsidóktól kaptak ételmezt, és amire szükségük volt. Később ők is a **Kont** és **Vári-téglagyárba** kerültek. **Sajnos tévedés**, hogy az **Országgyűlés 2000-ben határozott volna bármilyen holokauszt-emléknapról. Nem határozott.**

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

V. rész

2000. január 18-án, a budapesti gettó felszabadításának 55. évfordulóján Pokorni Zoltán akkori oktatási miniszter javasolta, hogy a középiskolákban minden évben április 16-án emlékezzenek meg a holokausztról, azért, mert 1944-ben ezen a napon kezdődött meg az akkor Magyarországhoz tartozó Kárpátalján a zsidók gettóba kényszerítése. Az 9/2000. (V. 31.) OM rendelet a 2000/2001. tanév rendjéről rögzítette április 16-át iskolai emléknapként. Ez tehát nem a parlament, nem a kormány, hanem Pokorni Zoltán Miniszteri rendelet- módosítása volt. 2001 óta április 16-án -elvieken- minden magyar középiskolában megemlékeznek a holocaustról. Később az Országgyűlés 1/2004. (IV. 6.) számú Nyilatkozata mondta ki, hogy a holokauszt a magyar nemzet tragédiája, amelynek emléknapján „mély részvétellel hajtanak fejet a Vészkorszak áldozatai és sokat szenvedett túlélői előtt”. A magyar állam és különféle intézményei 2001 óta valóban minden évben rendezvényeket szerveznek április 16-án, hogy emlékezzenek a holokauszt áldozataira ezen a napon. Az elmúlt 16 évben az Emléknep és az akkor történtek valóban beépültek a nemzeti emlékezetbe. Anélkül is, hogy törvény írná elő az emlékezést.

Az Élet Menete Alapítvány 2003-ban rendezte meg először az április 16-i holokauszt Emléknaphoz kötődően az „Élet menetét”, amelynek keretében a megemlékezést önként vállaló több ezer ember elő láncot alkotva, néma fáklyás felvonulással emlékezett az áldozatokra. Tegyük ezt mi is 2024. május 5-én.

1944. április 17. Cinkotán a főjegyző jelentette a főszolgabírónak, hogy a községben nincsen zsidónak tekintendő községi képviselő vagy alkalmazott. A pécsi Gestapo-egység – állítólag a BBC hallgatása miatt – letartóztatta dr. Berend Béla szigetvári főrabbit, majd röviddel később szabadon engedte.

1944. április 18. Kedden Munkácson, reggel fél 5-től, csendőrök felügyelete mellett a zsidó negyed központjában létrehozott gettóban 13.000 embert zsúfoltak össze. A gettó területén fehér karszalaggal, bottal felfegyverzett zsidó rendőrség működött, felügyeletében magyar állampolgárságú, az SS-be belépett svábok is részt vettek, továbbá az újvidéki vérengzések kapcsán is ismert Zöldi Márton csendőr alezredes is. Egy második gettót hoztak létre a Sajovits-, illetve a Kallus és Östereichertéglagyár területén a vármegye zsidósága számára. Ide került az a 14.000 fő, akik előzőleg az ilosvai, alsóvereckei és a szolyvai átmeneti gettóban voltak, továbbá a politikai foglyok.

Karády Katalint a Gestapo a szövetségeseknek való kémkedés vádjával tartóztatta le. Három hónapig tartották fogva, megkínózták, kis híján agyonverték. A fogságból Ujszászy vezérőrnagy barátai szabadították ki. Lakását kifosztva találta, fizikailag és lelkileg egyaránt rendkívül megviselték ezek a hónapok.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

V. rész

1944. április 19. A kormány elfogadta a zsidó tanács funkcióiról és struktúrájáról szóló **1520/1944. M. E. rendeletet**. Az új, kilenctagú szervezet legalizálta a március 21-én német utasításra létrejött intézményt. Hivatalos neve a **Magyarországi Zsidók Szövetsége** lett, a belügyminisztérium irányítása alatt működött.

Az ország rendőri szervei megkapták a zsidók utazásának korlátozására vonatkozó **1270/1944. M. E. sz. rendelet végrehajtására vonatkozó belügyminisztériumi utasítást (96.900/1944 V. sz.)**. BM értekezleten döntöttek a Horvátországgal határos - III., IV. és V. csendőrkerületek déli övezeteiben - élő zsidók összegyűjtéséről.

Kisvárdán kibővült a zsidó tanács, az új tagok Grósz Jenő, Guttmann Bertalan, Stark Dezső, Fischer Miklós, Ellenbogen Ede és Unger Sándor voltak. Nyíregyházán az ortodox hitközség leadta tagjai névsorát. Schneider Herta **1944. április 19-én** éppen kenyérért állt sorban szülőhelyén, Volócon, amikor egy keresztény ismerőse megszólította: „Kért, hogy szökjem meg és szóljak a szüleimnek is. Ő majd várni fog este a szőlőhegyen, szállingózzunk oda egyenként. Ha mind ott leszünk, elbújtat bennünket. Rögtön hazamentem és elmondtam apámnak a tervet. Ő jónak találta, de anyám habozott két kisöcsém miatt, akikkel nehezebb lenne a szökés.” Az édesanya azzal az érveléssel bírta maradásra a család többi tagját, hogy - mint azt a hivatalos szervek hangoztatták - úgyis csak az **országon belüli mezőgazdasági munkára viszik őket**, így hát együtt maradnak a gyerekekkel és dolgozni fognak. A lány egyedül maradt életben az öttagú családból.

Utóirat: Német nyomásra ezen a napon **Vörös Jánost** nevezték ki a Magyar Királyi Honvéd Vezérkari Főnökség élére. Május 10-én vezérezredessé léptették elő. Szeptembertől a korábban feltétlenül némethű tábornok felismerte, hogy Magyarország létérdeke a háborúból való mielőbbi kilépés. **1944. október 15-i szerepe** máig vitatott: határozatlan utasításaival, kétértelmű magatartásával hozzájárult a kiugrási kísérlet kudarcához. A nyilasok elől bujkálva, kalandos körülmények között (ferences rendi szerzetesnek öltözött) november 1-jén Kecskeméten önként jelentkezett a szovjet csapatoknál. Moszkvába vitték, ahol **1944. november 7-től** részt vett a fegyverszüneti, majd kormányalakítási tárgyalásokban.

1944. december 12-én érkezett vissza Moszkvából a leendő magyar kormány néhány tagjával együtt. Tagja lett az Ideiglenes Nemzetgyűlés előkészítő bizottságának. **December 18-án Hódmezővásárhely** küldöttségként – pártonkívüliként – került be az Ideiglenes Nemzetgyűlésbe.

1944. december 22-én honvédelmi miniszternek választották meg, 1945. november 15-ig állt a minisztérium élén, egyben a Honvéd Vezérkar főnöke beosztást is beöltötte **1946. március 2-ig**. Tagja volt annak a küldöttségnek, amely **1945. január 20-án Moszkvában** aláírta a magyar fegyverszüneti egyezményt. **1949. március 25-én** letartóztatták, koholt vádak alapján **1950. június 9-én életfogytig tartó fegyházra ítélték**. **1956. október 27-én szabadult**, ezután visszavonultan élt Balatonfüreden. Ítéletét **1990. május 18-án** semmissé nyilvánították.

Folytatjuk...

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

VI. rész

Lev Tolsztoj még ennél is tovább megy:

„A zsidó az örökkévalóság jelképe. Ő az, akit évezredek óta sem mészárlás, sem kínzás nem tudott elpusztítani, akit sem tűz, sem kard, sem inkvizíció nem tudott eltörölni a föld színéről. Ő, aki elsőként hozta létre Isten orákulumát. Ő, aki oly sokáig volt a Prófécia őrzője és továbbítója a világ többi részének. Egy ilyen nemzetet nem lehet elpusztítani. A zsidó olyan örök, mint maga az örökkévalóság.”

A következő idézet John Adamstól (az USA második elnöke) való:

„Ragaszkodom ahhoz, hogy a héberek többet adtak az emberiség civilizáltságához, mint bármely más nép. Ha ateista lennék, és csak a vak sorsszerűségbe hinnék, akkor is azt gondolnám, hogy a sors arra szánta a zsidókat, hogy ők legyenek a népek civilizálásának legalapvetőbb eszközei. [...] Ők a legdicsőbb nép, amely lakta a földet. A rómaiak és a birodalmuk csupán egy buborék volt a zsidókhoz képest. Vallást adtak a föld háromnegyedének, és jobban és szerencsésebben befolyásolták az emberiség dolgait, mint bármely más nép, legyen az ókori vagy modern.”

A zsidók fennmaradtak, és megváltoztatták a világot. A hatásuk mindenhol észrevehető. Tették ezt úgy, hogy mindeközben meg volt kötve a kezük. A zsidók rendkívüliek. Mindenki ezt állítja.

A **Tóra** szerint is nagyszerűek zsidók. Persze ez nem meglepő. A **Tóra** egy **zsidóbarát könyv**. Elvárható, hogy szeresse a zsidókat. De a **Tórában** az is szerepel, hogy a zsidókat **üldözni fogják**, ők pedig **elhagyják a földjüket, szétszóródnak**, gyűlöltek lesznek – és még pár szörnyű dolog. **Gondoltad volna, hogy ezt is tartalmazza a Tóra?**

A **Tóra** számos kijelentést tesz a zsidók sorsáról. Megjósolja, hogy a zsidók nagygyá lesznek, de elnyomják majd őket, jelentősek lesznek, de megvetettek, és örökké létezni fognak, miközben gyűlölni fogják őket. Ezek ellentmondások. A legtöbb csoport vagy az egyik, vagy a másik, de nem mindkettő. A **Tóra** viszont mindkettőt állítja. És a **Tóra** konkrét, nem homályos. Pontos, ugyanakkor ellentmondásos jóslatokat tesz a zsidó történelemről. Azt állítja, hogy a zsidó nép örökké fennmarad, ám szétszórva él majd a földön, kevesen lesznek, és gyűlölni fogják őket. Mindezek ellenére világosságot nyújt a népek számára. A száműzetés éveit után visszatér **Izraelbe**. És amikor visszatér, akkor a föld ismét termékeny lesz, annak ellenére, hogy amíg nem ők élnek ott, addig nem volt az. **Ha Te írtad volna a Tórát, jövendöltél volna ilyesmit?**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ה"ב

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

IV. rész

A **Tóra** egy **vallási könyv**. Azt állítja magáról, hogy **Isten** szava, emiatt lesznek ezek a **jóslatok próféciák**. Tudom, mire gondolsz. A **próféciák** furcsa, ezoterikus, **Nostradamus**-féle dolgok. Költőiek, allegorikusak, tele vannak metaforákkal, túlzásokkal, és sokféleképpen lehet őket értelmezni. Úgy forgathatod őket, hogy bármit megjósolhassanak. A **Bibliában** is vannak ilyen típusú **próféciák**. A legtöbb vallási könyv rendelkezik ilyenekkel. Találhatsz **misztikus**, ezoterikus, **rémisztő próféciákat** a **Jelenések könyvében**, a maja kódexekben, a **Mormonok** könyvében, a **Koránban**, az **egyiptomi halottaskönyvben**, a **Bhagavad Gítában** és számos más helyen. A vallási könyvek tele vannak ilyenekkel. De a **Tóra** ellentmondásos állításai a zsidó történelemről nem ilyenek. Ezek pontosak. Világos, félreérthetetlen nyelven lettek megfogalmazva. És a zsidó történelem kezdetén lettek kijelentve. Mielőtt a zsidók bármit tettek volna.

Milyen rég volt ez? A zsidó hagyomány szerint a **Tóra kb. 3300 éves**. A zsidó nép i. e. **1313**-ban gyűlt össze a **Szináj-hegynél**. **Isten** szólt hozzájuk, és átadta nekik a **Tórát**. Ez elég régen volt. De ha nem hiszel a zsidó hagyományban, akkor is el kell ismerned, hogy a **Tóra** elég régi. **2300 évvel** ezelőtt a **görögök** elfoglalták **Izraelt**, és **lefordították a Tórát görögre**. A fordítást **Septuagintának** hívják. A **Septuaginta** bevezetőjében a **Tórát „a zsidók ősi könyvének”** nevezik. A **görögök** is úgy vélték, hogy a **Tóra** ősi. A **Septuaginta** jelentős.

A **Tóra** ekkor válik a világirodalom részévé. Nem kell **héberül** tudnod ahhoz, hogy megértsd. És nem valószínű, hogy a **Tórát** ezután megváltoztatják vagy szerkesztik. Túl sok ember fér hozzá. De ha nem tetszik a **Septuaginta**, a **Tóra** legalább olyan ősi, mint a **kereszténység**. A **kereszténység** a **zsidóságra** épült. A **keresztény Biblia** a **zsidó Biblián** alapul. Ezek szerint a **Tóra** legalább **2000 éves**. Nehéz lenne azt állítani, hogy változott volna, miután a keresztények elfogadták. Ebből kijelenthetjük, hogy a **Tóra** ellentmondásos jövendölései legalább **2000** évesek.

Mark Twaint, **Lev Tolsztojt** és **John Adamst** lenyűgözte a zsidó túlélés. Megdöbbenének, ha tudnák, hogy a zsidó túlélés előre meg volt jósolva, legalább **2000 évvel** ezelőtt. **Te mit gondolsz erről?**

Örök nép

A zsidó nép örök. Ez nem szokatlan állítás. Számos csoport hosszú ideig fennmaradt. A **kínaiak**, **indiaiak** és **arabok** is ősi népek. De nézd meg a népek közös jellemzőit. A legtöbb népnek közös földje, nyelve és történelme van. **És a zsidóknak?**

Folytatjuk...

Heti Jahrzeit: Rav Avraham Yehoshua Heshel of Apter

Hacham Eliyahu Pardes Mazal-Oro és Hacham Ben Zion Pardes gyermekeként született 5693. Tamuz 17-én (1893) Jeruzsálemben. Tanulmányait apjánál kezdte, aki prédikátor és a Beit El jesiva egyik kabbalistája volt. Ezt követően Jeruzsálemben tanult és avatták rabbivá, különösen Hacham Hizkiyahu Shabtai és Rishon LeZion Hacham Yaakov Meir és Hacham Ben Zion Meir Hai Uziel főrabbi hatására.

Elsősorban a zsidó gyermekek **oktatása érdekelte**, és több mint egy évtizeden át egy **leányiskola igazgatója** volt. Ebben az időszakban zsidó **oktatási missziókban** járt Egyiptomban, Libanonban, európai országokban és az Egyesült Államokban.

1914-ben feleségül vette Hermost, Hacham Yosef Mordecai Halevy lányát, és a házaspárnak két gyermeke született. Amikor felesége, Hermosa meghalt, Hacham Yosef Mordecai Halevy feleségül vette Zohara Aburavia-t, és a házaspárnak hét gyermeke született. Miután második felesége meghalt, Hacham József Mordecháj Mordecháj feleségül vette Alegrát, első felesége nővérét.

1953-ban Ramat Gan város főrabbijává nevezték ki, 1962-ben pedig Jeruzsálem főrabbijává nevezték ki, mely tisztséget haláláig töltötte be.

Hacham Eliyahu Pardes egész életében mélyen részt vett a **közéletben**, és kiterjedt **kapcsolatokat** ápolt a **közösséggel**. **Ékesszólása vonzotta az embereket**, és az élet minden területén népszerű volt. Számos egyesületet, **tórai intézményt** és **alapítványt** alapított és **vezetett**, köztük a Honen U'Malveh és a Tomchei Tóra kölcsönalapot a **rászorulóknak**.

Hacham Eliyahu Pardes 5732. Nissan 11-én (1972), 79 éves korában hunyt el, és az Olajfák hegyén temették el.

Beszédei a halacháról a filozófiáról folyóiratokban **jelentek** meg. 1974-ben a jeruzsálemi önkormányzat **emlékkönyvben** adta ki számos **cikkének gyűjteményét**; írásaiból egy további gyűjteményt a családja **gyűjtötte** össze **kiadásra**.

Forrás: (tzadikim)

RECEPT-TÁR

Bubele – Az elzászi maceszpalacsinta

Szezonja van a pászkának, hiszen a napokban veszi kezdetét a zsidó pészah ünnep – az egyiptomi rabszolgaságból való kiszabadulás és ehhez kapcsolódóan a kovásztalan kenyér ünnepe. Az alább ajánlott maceszpalacsinta az elzászi zsidóságtól érkezett, igen kiadós, ezért inkább kisebb korongok sütését ajánlom.

Hozzávalók: 4 fő

- 2 tojás
- 8 dkg pászkadara (vagy finomra darált pászkalap)
- 1,4 dl langyos víz
- csipet só
- 2 evőkanál finomítatlan nádcukor
- csipet fahéj
- ½ citrom reszelt héja
- 3 dkg durvára vágott dió
- 3 dkg mazsola
- sütéshez olaj

tálaláshoz:

- mézes tejföl, gyümölcsök, kompót, esetleg vaníliafagyi, lekvár, gyümölcsöntet, sós karamella, datolyaszirup stb.

Elkészítés:

Felverjük a tojást, és hozzáadjuk a pászkadarárt. Ezt készen is lehet kapni, de ha nem találunk, sima pászkalapot robotgépben finomra darálunk, vagy egy uzsonnás tasakban nyújtófával apróra törjük. Hozzáöntünk annyi langyos vizet, hogy palacsintatésztánál valamivel sűrűbb masszát kapjunk. Hozzáadjuk a sót, a nádcukrot, a fahéjat, a reszelt citromhéjat, a durvára vágott diót vagy mandulát és a beáztatott mazsolát, összekeverjük. Tíz percig állni

hagyjuk, hogy a pászkaliszt kissé megszívja magát.

Serpenyőben olajat forrósítunk, majd kisütjük a palacsintákat. Ha kisebb, kb. 10 centi átmérőjű korongokat sütünk, akkor olajba mártott kanállal szaggatjuk bele a serpenyőbe, ebből a mennyiségből vagy 8 darab 10 centi átmérőjű palacsinta, vagy 4 nagyobb lesz, de készíthetünk 18 centi átmérőjű, nagy palacsintákat is (ebből a mennyiségből kettő lesz). Mindkét oldalon aranyszínűre sütjük. Hideg mézes tejföllel és szezonális gyümölcsökkel, pl. eperrel, esetleg vaníliafagylalttal, datolyasziruppal és pisztáciával tálaljuk.

Forrás: (streetkitchen)

MACESZVÁSÁR 2024

MEGÉRKEZETT AZ IDEI MACESZ

ÁRAK: 1 KG-OS MACESZ 2.900 Ft

0,5 KG-OS MACESZ DARA 1.500 Ft

**MEGVÁSÁROLHATÓ HÉTFŐ-SZERDA-
PÉNTEK 9-12 ÓRA KÖZÖTT**

TEL: 334-27-31

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

KAPIL- LÁRIS	A PÖÉN 1. RÉSZÉ	KATONAI ELŐÖRS	TAKARÉ- KOSKODIK	VÍZBEN ÁLLI	AZ EGYIK OLDAL- RÓL A MÁSIKRA	HŰSTAR- TOSÍTÁS	DÍSZÍT, CICOMÁZ	OLASZ FÉRFINEV												
▶	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼												
A KÓRHÁZ JELE				GURÍTÓS SPORTÁG	▶															
ROMLOTT (TOJÁS)				NEWTON, RÖVIDEN																
DÍSZES KIRÁLYI ÜLŐHELY					VASPÁLYA	▶														
HATÁRÓR, RÖVIDEN				NÉPI(ES) DAL																
ÉSZAK- AMERIKA INDIÁN TÖRZS				BP.-I PÁ- LYAUDVAR				A MŰLT IDŐ EGYIK JELE					▶							
SIEMENS, RÖVIDEN		KOPÍROZ HEGYES, KÜPOS VÉG	▶												HANG- SZER	TÍZ HAR- MADAI	HENRY, RÖVIDEN	▶	(BŐR) LEVÁLIK	
ZIRC HATÁRAI			KUKUCS- KÁLÓ	▶									A PÖÉN 2. RÉSZÉ	▶						L
HÁZA- SULAN- DOKAT ÖSSZEAD			PÁROSAN ÉKELI			REND- FOKOZAT	▶									ZSO- LOZSMA				↓
LETŰNT IDŐSZAK					CSELEK- VÉS							PECSÉT A RUHÁN								
RÓMAI 1100-ÁS			FUKAR, NEM AD	▶							VARÁZS- LAT									
IRODAL- MI REN- DEZVÉNY			FÖLD- FELSZÍN		HORDÓ BELSEJEI	▶			ERŐSEN ÓHAJT	▶				AZ UDVARRA						
GAUSS, RÖVIDEN		OROZVA SZEREZ	▶		PIHEN					TAROL	▶			A TÁRGY RAGJA	MEGA- RÖVIDEN	▶				
VIRÁG- ÁLLAT		TÖNKRE- MENT								TÁPLÁLÉK					A KÖLTÉ- SZET ÁGA					
BIZTOSÍT									SZÍNHÁZI IDÉNY	▶				A LANTÁN VEGYJELE						
					JÓ SZAGÚ- VÁ TESZ	▶			LAP- SZÉLEKI					ÚJSÁG- CIKKI						
FARAD, RÖVIDEN					... VILMOS; REGEHÓS															
GYÁVÁN MEGBÚJIK						JOGVITA	▶				BIZTONSÁ- GI SZER- KEZET					MÉLY MEGGYŐ- ZÖDÉS				
KISSÉ OLVADTI			EGÉSZSÉ- GES ITAL	▶		JAPÁN PÉNZNEM	▶				DÖLYF									
EDÉNY- TARTÓ FA			SATUPAD OLDALAI			EMBLÉMA	▶							PIHE- DARABI						
				LÉT- ELEMŰNK	▶								AMELY SZEMÉLY		PART- SZAKASZI					
				ORTO, RÖVIDEN	▶								AMPER, RÖVIDEN							
MÁJ- SZELETI	○															A SZÁJ- ÜREG RÉSZE				

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Ápr. 19. – 2024. Ápr. 26.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
19. péntek	7:00	19:00
20. szombat	8:00	19:45
21. vasárnap	8:00	19:00
22. hétfő	8:00	19:00
23. kedd	8:00	19:30
24. szerda	7:00	19:00
25. csütörtök	7:00	19:00
26. péntek	7:00	19:00

L'hájjim - "Életre"

Szeszesital ivásakor ezzel a szóval köszöntik egymást az ivók. A Talmud elmeséli, hogy Rabbi Ákibá lakomát rendezett a fiának, és minden pohárnál, amit a Bölcseknek kínált, azt mondta: "Bort és életet a Mestereknek és tanítványaiknak!" Több magyarázat igyekszik feleletet adni arra, hogy mi az alapja a "L'hájjim" köszöntésének, így az egyik: a Példabeszédekben írva van "... és adj bort a megkeseredett lelkűnek" (31,6). A bor arra teremtődött, hogy megvigasztalja a gyászolókat, ezért, amikor bort isznak, felköszöntik egymást: "L'hájjim", azaz, hogy a borivás csak öröme és ne gyászra történjék.

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
19. péntek	19:21	20. szombat	20:31
26. péntek	19:31	27. szombat	20:42

POÉN SAROK

Férj az anyósának:

- Anyósom, maga olyan szép, hogy elmehetne egy kínai festőhöz modellnek.
- De kedves tőled! De miért éppen kínai festőhöz?
- Mert azok szoktak mindig sárkányokat festeni.

Szombat délelőtt felhívtuk a Tórához Zilber József előjáró urat születésnapja alkalmából. Streit Sándor köszöntötte az ünnepeltet. Kínlék összes tagja kíván Józsinnak jó egészséget és sok örömet.

MAZAL TOV

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kínlék tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt április 24.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla